

УДК 378:378.147.091.33-27.22]:811(043.3)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-44>

Михайло СУКНОВ,
orcid.org/0000-0002-7567-9279
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки
(Харків, Україна) mykhailo.suknov@nure.ua

Ірина БУДАНОВА,
orcid.org/0000-0002-3609-8893
старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки
(Харків, Україна) irina.budanova@nure.ua

ОСНОВНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ВЕРБАЛЬНІ/НЕВЕРБАЛЬНІ СПОСОБИ ЇХ АКТУАЛІЗАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ДЕМОВЕРСІЙ)

Останнім часом все більше людей складають міжнародні іспити з англійської мови. Комусь сертифікат потрібен для самоствердження, комусь для роботи чи навчання закордоном або ж для іміграції чи просто для успішної кар'єри. Сьогодні у зв'язку зі зростаючим інтересом до оволодіння англійською мовою в міжнародних масштабах, існує об'єктивна потреба осмислення англомовного освітнього дискурсу, у межах якого видається можливим виокремити екзаменаційний тип дискурсу та з лінгвістичних позицій розглянути тексти британського сертифікованого екзаменаційного формату з англійської мови як його складову. Враховуючи увагу вітчизняних і зарубіжних вчених до проблем лінгвістичного осмислення текстів для читання. У статті розкрито композиційні, структурні та семантичні параметри, які відображають найбільш показові тенденції розвитку англійської мови на сучасному етапі. Доведено, що дискурс це зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними та іншими чинниками. Розглянуто способи організації екзаменаційних текстів для читання англійською мовою в сучасному мультимедійному освітньому просторі. Описано структурні параметри текстів в англомовних демоверсіях британських сертифікованих іспитів, зокрема виявлено типологічні параметри аналізованих екзаменаційних текстів для читання з метою уточнення ключових позицій, релевантних для організації спеціально орієнтованих у дидактичному плані текстових фрагментів. Визначено функціональну спрямованість текстів для читання в парадигмі сертифікованих англомовних екзаменаційних матеріалів. Схарактеризовано вербальні та невербальні маркери, спрямовані на реалізацію прагматичного потенціалу аналізованих текстів для читання. Доведено роль прецедентності як системо-утворювального чинника в дискурсивному просторі текстів в англомовних демоверсіях британських сертифікованих іспитів. Описано особливості концептуального поля текстів для читання та виявлено базову групу концептів, їх лінгвістичні маркери. Зазначено, що є логічним використовувати апробовану схему лінгвістичного аналізу екзаменаційного типу англомовного освітнього дискурсу при виявленні та систематизації алгоритмів взаємодії експліцитних та імпліцитних маркерів структуривання семантичного простору.

Ключові слова: англомовний освітній дискурс, структурні параметри, сертифікований екзаменаційний формат, англомовні демоверсії, лінгвістичні маркери.

Mykhaylo SUKNOV,
orcid.org/0000-0002-7567-9279
Ph.D. in Pedagogy, Professor,
Head of the Department of Foreign Languages
Kharkiv National University of Radio Electronics
(Kharkiv, Ukraine) mykhailo.suknov@nure.ua

Irina BUDANOVA,
orcid.org/0000-0002-3609-8893
Senior Lecturer at the Department of of Foreign Languages
Kharkiv National University of Radio Electronics
(Kharkiv, Ukraine) irina.budanova@nure.ua

**BASIC PARAMETERS OF ENGLISH TEXTS FOR READING
AND VERBAL/NON-VERBAL WAYS OF ACTUALISING THEM
(BASED ON THE MATERIAL OF ENGLISH-LANGUAGE EXAM DEMOS)**

Recently, more and more people have been taking international English language exams. Some people need a certificate for self-affirmation, others for work or study abroad or for immigration, or simply for a successful career. Today, due to the growing interest in mastering English on an international scale, there is an objective need for a scientific understanding of English-language educational discourse within which it seems possible to distinguish the exam type of discourse and to consider the texts of the British Certified English Language Examination Format as its component from a linguistic point of view. Taking into account the attention of domestic and foreign scholars to the problems of linguistic comprehension of reading texts, the article reveals compositional, structural and semantic parameters that reflect the most significant trends in the development of the English language at the present stage. It is proved that discourse is a coherent text in combination with extralinguistic, pragmatic and other factors. The ways of organizing exam reading texts in English in the modern multimedia educational space are considered. The structural parameters of texts in the English-language demos of British certified examinations are described, the typological parameters of the analyzed exam reading texts are identified in order to clarify the key positions relevant to the organisation of specially oriented text fragments in terms of didactic content. The functional orientation of the reading texts in the paradigm of certified English-language examination materials is determined. The verbal and non-verbal markers aimed at realising the pragmatic potential of the analysed reading texts are systematised. The role of precedent as a system-forming factor in the discourse space of texts in the English-language demos of British certified exams is proved.

The article describes the peculiarities of the conceptual field of reading texts and identifies the basic group of concepts and their linguistic markers. Thus, it seems logical to use the tested scheme of linguistic analysis of the exam type of English educational discourse in identifying and systematizing the algorithms of interaction of explicit and implicit markers of semantic space structuring.

Key words: *English-language educational discourse, structural parameters, certified examination format, English-language demos, linguistic markers.*

Постановка проблеми. У сучасній Європі дуже багато років існує практика незалежних міжнародних іспитів, сертифікати яких визнаються найбільшими зарубіжними закладами вищої освіти і приймаються роботодавцями як документ про мовну освіту. Укладачі британських сертифікованих екзаменаційних матеріалів виходять із того, що володіння іноземною мовою, насамперед англійською, яка сьогодні має статус мови світового значення, передбачає крім кар'єрного зростання додатково входження тих, хто складає міжнародний іспит з англійської мови, в гомогенне соціокультурне поле, яке сформоване представниками сучасної наукової та ділової спільноти.

З метою впевненості в тому, наскільки повно кандидати оволоділи знаннями про універсальні загальноприйняті характеристики англомовного соціуму, щоб успішно підтримувати діалог і забезпечувати взаєморозуміння із суб'єктом англомовної соціокультури, розроблено так звані «демоверсії сертифікованих екзаменаційних матеріалів з англійської мови». Сьогодні у зв'язку зі зростаючим інтересом до оволодіння англійською мовою в міжнародних масштабах, існує об'єктивна потреба наукового осмислення англомовного освітнього дискурсу, у межах якого видається можливим виокремити екзаменаційний тип дискурсу та з лінгвістичних позицій розглянути тексти британського сертифікованого екзаменаційного формату з англійської мови як його складову.

Аналіз досліджень. Сьогодні мовну освіту усвідомлюють і розглядають як один з основних стратегічних ресурсів соціального та економічного розвитку, а вітчизняні та зарубіжні дослідники постійно приділяють увагу систематизації різних аспектів освітнього дискурсу. Зокрема, велика кількість досліджень присвячено опису базових характеристик навчального та організаційно-навчального дискурсу, такими авторами як С.В. Голик, М.В. Томахів, J. Ahmad, E. Benveniste, Z.S. Harris, в свою чергу, дослідження щодо навчально-наукового та навчально-дидактичного дискурсу описували А.Р. Габідуліна, Н.Ф. Баландіна, А.В. Нікітіна та інші. Увага вищезазначених авторів зосереджена головним чином на вивченні структурно-семантичних параметрів навчальних текстів, тоді як у нашому дослідженні об'єктом є «екзаменаційний текст», що належить до освітнього дискурсу. Екзаменаційний текст сприймається кандидатом як еталонний. Основною метою даного типу текстів є перевірка рівня готовності до розуміння і виконання завдань англійською мовою на різних етапах його вивчення.

Метою статті є дослідження та систематизація основних параметрів англомовних текстів для читання та вербальні/невербальні способи їх актуалізації, які застосовуються в англомовних екзаменаційних демоверсіях, що, в свою чергу дозволяють здобувачам отримувати знання та

якісно підготуватись до конкретних міжнародних екзаменів.

Виклад основного матеріалу. У фокусі уваги сучасних досліджень з дискурсивного аналізу перебуває розв'язання теоретичних і практичних проблем, при цьому спільним моментом для них є соціальний контекст використання мови. У своїх роботах автори прагнуть поєднати вивчення конкретних соціокультурних практик з результатами мовної діяльності. Наприклад видатний професор Бацевич Ф. С. вважає, що необхідно застосовувати дискурс та дає даному поняттю таке трактування «тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників; синтез когнітивних мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» (Бацевич; 2009: 138). Однак багатьма дослідниками (Мельник; 2013) приймається точка зору автора Романюка О. С. який описує дискурс як «зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичними, прагматичними та іншими чинниками; текст, узятий у подієвому аспекті та мова, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, бере участь у взаємодії людей і механізмах їхньої свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – це мова, занурена в життя» (Романюк; 2016: 150). Тож, під освітнім дискурсом маємо розуміти регламентоване історичними та соціокультурними кодами (традиціями) смислотворчу діяльність, спрямовану на трансляцію та регуляцію певних знань, умінь і навичок, а також цінностей і моделей поведінки за допомогою когнітивних і комунікативних засобів. Так, в освітньому дискурсі можуть бути представлені тексти наукового дискурсу. Для прикладу наведемо назви науково-популярних текстів сертифікованого іспиту IELTS з питань психології (*Obsessive-compulsive Disorder*), екології (*The Truth about the Environment*), філології (*A Silent Force*) та ін. Як показують спостереження, одночасно з інтересом до галузі наукового знання, специфіка сучасних текстів для читання сертифікованого екзаменаційного формату, представлених у розглянутих демоверсіях, полягає в інтердискурсивних властивостях, а саме, у повній або частковій інтерференції дискурсів. Це дає змогу екзаменованому впоратися з повсякденними типовими життєвими ситуаціями, з одного боку, а з іншого – може слугувати

сигналом для підтвердження лінгво-синергетичних властивостей сучасного англомовного освітнього дискурсу, що адаптується до соціально-побутових вимог і потреб сучасності. Яскравим прикладом спілкування на соціально-побутову або культурно-просвітницьку тему можуть бути тексти для читання про здоровий спосіб життя – *Fitness Centre (IELTS)*, медичне обслуговування – *Bentley Hospital Catering Service (IELTS)*, працевлаштування – *Looking for Work (IELTS)* тощо.

У сучасному світі ефективність підготовки до складання іспитів з англійської мови з метою отримання міжнародного сертифіката підвищується із запровадженням нових технологій у системі освіти, оскільки сьогодні існує відкритий доступ до демоверсій екзаменаційних матеріалів в режимі on-line або у форматі PDF. У результаті розвитку нових інформаційних технологій однією із сучасних форм письмової комунікації стає гіпертекст. На думку автора (Князь; 2023: 68) «гіпертекстові системи в процедурі підготовки до складання міжнародного іспиту з англійської мови зазнали всебічного впливу на сучасну культуру та різні сфери людської діяльності» У зв'язку з цим твердженням найбільш переконливою видається позиція, згідно з якою під гіпертекстом розуміється «модель організації електронного тексту, що характеризується специфічною структурованістю і розгалуженою системою програмно-підтримуваних внутрішньо-текстових і міжтекстових переходів, що передбачає можливість читацького інтерактивного впливу на послідовність відтворення композиційних одиниць» (Паршак; 2014). Якщо обирати дане трактування, то основними рисами, властивими електронній текстуальності є нелінійність, інтерактивність та мультимедійність.

Стосовно текстів для читання в демонстраційних екзаменаційних версіях гіпертекст структурується за допомогою міжтекстових переходів (посилань або гіперпосилань), що призводить до зміни лінійності й зумовлює подальші специфічні риси електронної текстуальності (інтерактивність і мультимедійність). Інакше кажучи, тексти для читання в обстежених англомовних демоверсіях мають гіпертекстовий стратегічний потенціал, що дає змогу слугувати свого роду компасом під час вибору алгоритму розшифровки або інтерпретації інформації, закладеної укладачами в екзаменаційні зразки.

Інтеграція вербальних і невербальних носіїв інформації в структуру гіпертексту є заключним етапом складання впорядкованого гіпертексту, має індивідуальний характер і є обов'язковою умовою успішної роботи з текстами для читання,

які є випробовуваними. Загалом, зв'язок композиційних елементів і збереження цілісності всієї композиційної структури екзаменаційних матеріалів забезпечується наявністю структурних посилань (Семенова; 2018). Демоверсії сертифікованих англомовних екзаменаційних матеріалів представлені не за допомогою спеціалізованого програмного продукту, а у форматі PDF, адаптують іншу систему внутрішніх навігаційних посилань, за яку приймаємо супровідні коментарі, що замінюють присутність екзаменатора і регулюють дії екзаменованого з проханням перегорнути сторінку (Turn over), при закінченні завдань екзаменаційних матеріалів (End of examination).

Назви міжнародних іспитів та гіперпосилань для скачування безкоштовних матеріалів, призначених для підготовки до іспитів, інформують про легітимний статус кваліфікаційного документа та потенційну цільову аудиторію екзаменованих. Вибір ініціалізмів (FCE, CAE, CPE, IDBC) і акронімів (KET, PET, IELTS, JETSET) як номінативних одиниць, що позначають британські сертифіковані іспити з англійської мови (ESOL), продиктований тим, що, вони відповідають принципу економії мовленнєвих засобів з метою конденсованого вираження думки та представляють гранично економні та семантично ємні номінативні одиниці, які простіше піддаються запам'ятовуванню і міцно входять в мову, що згодом призводить до широкого використання та легкого впізнавання цих скорочених лексичних одиниць на ринку освітніх послуг та адекватного вибору міжнародного іспиту.

Тож, розглянемо основні параметри англомовних текстів для читання та вербальні/невербальні способи актуалізації (на матеріалі англомовних екзаменаційних демоверсій) та наведемо вербальні характеристики малоформатних текстів для читання. Тексти для читання в демоверсіях сертифікованих англомовних іспитів відрізняються малим форматом, що дає змогу розглядати їх як малоформатні тексти, які характеризуються цілісністю, зв'язністю (граматичною, семантичною, логічною), смисловою завершеністю і самостійністю, стислістю, ситуативністю, комунікативно-прагматичною функціональністю (соціально-регулювальна та інформувальна функції належать до домінуючих у цьому контексті). В умовах функціонування в освітньому дискурсі виявляються тенденції та риси, властиві британському освітньому дискурсу, а саме, прагнення до усередненого моделювання текстових фрагментів. Це відповідає вимогам сучасного англомовного освітнього дискурсу, оскільки цей формат

відрізняється стандартизованістю оформлення, повторюваністю лінгвістичних структур і робить його доступним для реципієнта, який опановує англійську мову на різних етапах (Чередніченко; 2010: 152). Завдяки цьому можна стверджувати, що клішовані малоформатні тексти переважають серед текстів для читання в демоверсіях британських сертифікованих екзаменаційних матеріалів.

Досліджуючи загальні характеристики сучасних англомовних екзаменаційних демоверсій, особлива роль приділяється комбінуванню вербальної та невербальної складових у структурі малоформатних англомовних текстів екзаменаційного формату. В результаті аналізу малоформатних текстів для читання, відібраних для демоверсій сертифікованих англомовних екзаменаційних матеріалів, встановлено наявність малоформатних текстів повної та часткової креолізації, знаків, а також широке розмаїття пара лінгвістичних засобів, що супроводжують ці тексти. Так, у демоверсії іспиту Cambridge YLE є варіант завдання у вигляді зображень на трьох картинах, який ілюструє ситуацію. Кандидат повинен дати відповіді на запитання, керуючись лише зображеннями на цих картинках, тому що будь-які текстові написи в даному випадку відсутні. Таким чином, вербальний текст відповідей на завдання стає повністю залежним від графічного ряду, і всі три зображення виступають як облігаторний елемент, що виконує інформативну функцію:

Проводячи аналіз і систематизація назв малоформатних текстів для читання в рамках демоверсій британських сертифікованих екзаменаційних матеріалів дозволив виявити, що основним засобом номінації в заголовках малоформатних текстів для читання в демоверсіях виступають ізольовані мовні одиниці (Colorblindness (IELTS), Surfing (City&Guilds, BI), словосполучення (Exploring the Arctic (PET), Wildlife at risk (Trinity, ISE) і речення (Cheap flights era is over as fuel prices soar (IoL, IDBC), What's so funny? (IELTS), Try It and See (IELTS), Recycling is better than rubbish (Pearson, PTE General 2), при домінуванні прямого способу найменування. Це свідчить про те, що в екзаменаційних демоверсіях укладачі прагнуть уникати смислової неоднозначності, оскільки заголовки такого роду семантично, синтаксично та прагматично прагнуть уникати смислової неоднозначності й найефективніше передають інформацію про текст, призначений для читання. Інформативність і науковість забезпечуються точністю і фактуальністю аргументованих висловлювань за рахунок використання таких, дискурсивних маркерів, як прецедентні імена (NHS Direct,

the Royal Society), цитати ('The maestro as he is known, 'has always maintained that a society can be rescued through music,' says Marco Pitrelli, who is in charge of building the new academy. (Trinity, ISE UI)), терміни з різноманітних сфер людської діяльності (crime stories, protective gloves). Наочність та інформаційна достовірність малоформатних текстів у демоверсіях поряд з аргументованістю висловлюваних положень досягається використанням числівників: маркерів часу (the 24-hour city, in the early 1970s), вказівок на кількість предметів та людей (21 buildings, 2,500 stars, groups of 6–10 women, seven out of ten teenagers), на процентне співвідношення кількісних показників (12% of poor households, 75% of bacteria, ten per cent of adults). Числівники також активно використовуються для позначення валютних грошових знаків (Although the project cost \$1million (nearly £700,000), одиниць вимірювання довжини (30 miles, 12 to 15 centimetres deep, at 100 metres), адреси та контактна інформації (telephone: 0870 445 8999, post it to 36 Mulberry Lane, Thornton, T1 8GF (Trinity, SFL, E2).

Якщо брати до уваги соціальну регуляцію діяльності людей з різноманітних побутових сфер, то вона здійснюється за допомогою широкого використання маркерів дискурсу директивного типу: наказові речення (Please tick (Cambridge, SFL); Apply for a pharmacy record today! (Trinity, SFL, E2), модальні дієслова у значенні можливості та здатності The bank you can trust! (Trinity, SFL, B3), зобов'язання та рекомендації (Library books borrowed this week (11–15 June) must be returned before the July holiday (Cambridge, PET, on-line); Outs should be part of every lifestyle (Pearson, PTE General, L2), ймовірність вчинення дії (The office desk, as we know it, may have had its day (LoL, DipTrans). Таким чином, вивчення малоформатних текстів для читання в демоверсіях британських сертифікованих екзаменаційних матеріалів дає змогу отримати нові дані про оновлену тематику, лінгвістичний статус, мовні способи когнітивного та лінгвістичного моделювання британського освітнього дискурсивного простору, мовних можливостях вираження закодованої інформації. Автори та укладачі намагаються уникати емоційності, безпосередньо викладаючи свою точку зору щодо описуваного предмету або події. Інформація виражена експліцитно і, як правило, у компресованій формі викладу за рахунок зменшення обсягу мовного вираження. Номінативні структури в текстах для читання в екзаменаційних демоверсіях мають чітко виражену інформативну конкретність та прагматичну адекватність.

Розглянемо лінгвістичні способи організації інформації в різних типах текстів для читання (на матеріалі англомовних екзаменаційних демоверсій) як системо-утворювального чинника в дискурсивному просторі. Клішовані тексти в демоверсіях характеризуються такою лінгвістичною специфікою, як «квазіпрецедентність» і «денаціоналізація». Квазіпрецедентність широко використовується в текстах для читання з метою збереження ефекту достовірності повідомлення. Джерелами квазіпрецедентності є: зміна літери або кількох літер у назві – Murchester Town Hall Floor Guide – Manchester Town Hall Floor Guide; зміна порядку слів – Price Cut Supermarket – Cut Price Supermarket; заміна слова або кількох слів – Return to Mars – Mission to Mars; опущення або додавання слова – Quick Shop Express Store – Quick Shop Express, Novus Health Centre – Novus Health Detox Centre. Наведемо ще один приклад можливих змін, внесених у малоформатний текст для читання в демоверсії порівняно з інформацією. Зміни полягають у додаванні певного артикля до назви студії та змінах цифр у номерах телефонів. Можна припустити, що у випадку з частково вим'якшими назвами, серед яких найчастішим джерелом квазіпрецедентності є зміна літери або кількох літер у назві, ми маємо справу з таким поняттям як «продакт плейсмент» (англ. product placement). Імовірно, створено спеціальний відділ (агентство), який застосовує цей рекламний прийом, який полягає в тому, що реквізит у фільмах, телевізійних передачах чи книжках, у нашому випадку, в екзаменаційних матеріалах має реальний комерційний аналог. Подібного роду реклама надає істотну підтримку компаніям, піднявши рекламу на якісно новий рівень.

Сучасні умови глобалізації потребують від інституту освіти створення спільноти, що являє собою гомогенне соціокультурне поле, індивіди які наділені уніфікованою моделлю взаємодії, яка легко інтерпретується представниками іншої культури (Кивлюк; 2014: 165). Як засоби зберігання, передавання та регуляція знання про це соціокультурне поле в англомовному освітньому дискурсі виступають екзаменаційні малоформатні тексти для читання, які наділені конкретними соціальними зразками, що володіють оригінальними соціокультурними характеристиками, насамперед, британської англомовної спільноти, що вирізняється своїм культурним світом цінностей. Це знаходить підтвердження в отриманих результатах про найбільшу кількість прецедентних феноменів, особливо прецедентних імен, представлених британськими реаліями (Victorian

England, the London Marathon, Wimbledon Tennis Championship, Agatha Christie, the British Museum та ін.). Можна також констатувати той факт, що у розглянутих малоформатних текстах для читання робиться спроба впровадження нових назв у культуру британського народу, які досить імовірно можуть у майбутньому сприйматися як незмінний атрибут даної культурної спільноти (Peaches Cafe, the Al-Shami restaurant, Swindon, Luton, Keswick, Stevenston).

Найбільш частотними базовими категоріями, які домінують у концептуальному полі в екзаменаційних текстах для читання, слід визнати універсальні категорії «простір» і «час». Звертає на себе увагу та обставина, що інформація в розглянутих текстах для читання, як правило, територіально маркована. Так, актуалізація універсального концепту «простір» відбувається за допомогою вживання в малоформатних текстах демоверсій топонімів (the Sahara desert, the RiverThames), прецедентних назв (Harvard University, George Washington University) (Козубська; 2017; 104). Численною за кількості прикладів є група маркерів часу, за допомогою яких актуалізується універсальний концепт часу (in 2024, Evans (1976), the first half of the twentieth century, six hours a day, on 22nd August 2024). Також, у текстах виявлено значну кількість мовних одиниць, що функціонують як маркери концепту «імміграція», характерного для сучасного британського суспільства

Висновок. Досліджено застосування та наданий опис певних параметрів англомовних текстів для читання та вербальні/невербальні способи їх актуалізації, які є важливою складовою для проведення занять з іноземної мови не тільки у

зкладах вищої освіти, а й для підготовки складання міжнародних іспитів у сучасному просторі освіти. Розглянуто способи організації екзаменаційних текстів для читання англійської мови в сучасному мультимедійному освітньому просторі. Описані структурні параметри текстів в англомовних демоверсіях британських сертифікованих іспитів дозволяють вирішити питання підготовки здобувача до складання конкретного міжнародного екзамену. Існуючі демоверсії сертифікованих екзаменаційних матеріалів з англійської мови дозволяють кандидату ознайомитись з екзаменаційним завданням, які представлені, по-перше, набором мовних і соціокультурних кодів зі своїми нормами та правилами, по-друге, зразками певної соціальної практики в різноманітних галузях у рамках якої люди виробляють, використовують і транслують соціокультурні цінності та традиції, реалізуючи власні когнітивні та комунікативні потреби та створюючи нові моделі соціального досвіду. З метою створення певного комунікативного ефекту, укладачі екзаменаційних матеріалів включають у тексти для читання прецедентні імена, що актуалізують значущу фонову інформацію та апелюють до фонових знань, асоціацій і почуттів екзаменованих. Описано особливості концептуального поля текстів для читання та виявлено базову групу концептів, їх лінгвістичні маркери. Так, видається логічним використовувати апробовану схему лінгвістичного аналізу екзаменаційного типу англомовного освітнього дискурсу при виявленні та систематизації алгоритмів взаємодії експліцитних та імпліцитних маркерів структурування семантичного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ. Академія. 2009. С. 138.
2. Кивлюк О. П. Глобалізаційна спрямованість освітніх трансформацій, Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць, Київ: ПП «Видавництво «Гілея». Випуск 88 (№ 9). 2014. С. 263–267.
3. Князь Г. Гіпертекст як нова форма текстотворення в літературі. Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи [Електронне видання] : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищ. освіти, Харків, 20 квіт. 2023 р. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. С. 68–70.
4. Козубська І. Г. Семантичні відношення між мовними одиницями (на матеріалі англійських монографій з інформаційних технологій). Одеський лінгвістичний вісник. Одеса, 2017. Вип. 9. Том I. С. 103–107.
5. Мельник Т. В. Навчально-педагогічний дискурс як типізована соціально-культурна взаємодія. Науковий вісник Донбасу: електрон. наук. фах. вид. Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_2_30.pdf (дата звернення: 15.01.2025)
6. Паршак К. Д. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови. 2014. Вип. 11. С. 196–199.
7. Романюк О. С. Дискурс як інтерактивна комунікативна діяльність. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2016. С. 149–152.
8. Семенова М. А. Комунікативна специфіка вербальних та невербальних засобів в комунікативній системі інтерфейсів користувача. Закарпатські філологічні студії. Вип. 18. С. 243–248. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/18/46.pdf> (дата звернення: 20.01.2025).
9. Чередніченко Г. А. Методика навчання іншомовного професійно-орієнтованого читання студентів немовних вищих навчальних закладів. Вісник ХНУ. 2010. № 17. С. 150–157.

REFERENCES

1. Batsyevych F. S. *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv. Akademiia. 2009. S. 138. [in Ukrainian]
2. Kyvliuk O.P. (2014) *Hlobalizatsiina spriamovanist osvitykh transformatsii* [Globalisation orientation of educational transformations]. *Hileia: naukovyi visnyk: zbirnyk naukovykh prats*, Kyiv: PP "Vydavnytstvo «Hileia». Vypusk 88 (№ 9), s. 263–267. [in Ukrainian].
3. Kniaz H. (2023) *Hipertekst yak nova forma tekstotvorennia v literaturi*. [Hypertext as a new form of text creation in literature]. *Suchasni filolohichni i metodychni studii: problematyka i perspektyvy*: [Elektronne vydannia] : materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. dlia naukovtsiv, vykladachiv, uchyteliv, zdobuvachiv vyshch. osvity, Kharkiv, 20 kvit. 2023 r. Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody. S. 68–70. [in Ukrainian].
4. Kozubska I. H. (2017) *Semantychni vidnoshennia mizh movnymy odynytiamy (na materialy anhliiskykh monohrafi z informatsiinykh tekhnolohii)* [Semantic relations between linguistic units (based on the material of English monographs on information technology)]. *Odeskyi linhvistychnyi visnyk*. Odesa. Vyp. 9. Tom I. S. 103–107. [in Ukrainian].
5. Melnyk T. V. (2013) *Navchalno-pedahohichnyi dyskurs yak typizovana sotsialno-kulturna vzaiemodiia* [Educational and pedagogical discourse as a typified socio-cultural interaction]. *Naukovyi visnyk Donbasu: elektron. nauk. fakh. vyd. Luhan. nats. un-t im. T. Shevchenka*. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2013_2_30.pdf (data zvernennia:15.01.2025). [in Ukrainian].
6. Parshak K. D. (2014) *Tekst yak obiekt linhvistychnoho doslidzhennia* [Text as an object of linguistic research]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 10. Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy*. Vyp. 11. S. 196–199. [in Ukrainian].
7. Romaniuk O. S. (2016) *Dyskurs yak interaktyvna komunikatyvna diialnist* [Discourse as an interactive communicative activity]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Seriiia: Filolohiia. S. 149–152. [in Ukrainian].
8. Semenova M. A. *Komunikatyvna spetsyfika verbalnykh ta neverbalnykh zasobiv v komunikatyvnyi systemi interfeisiv korystuvacha* [Communicative specificity of verbal and non-verbal means in a communicative user interface]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 18. S. 243–248. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/18/46.pdf> (data zvernennia: 20.01.2025). [in Ukrainian].
9. Cherednichenko H. A. (2010) *Metodyka navchannia inshomovnoho profesiino-orientovanoho chytannia studentiv nemovnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv* [Methods of teaching foreign language professional-oriented reading to students of non-language higher education institutions] *Visnyk KhNU* № 17. S. 150–157. [in Ukrainian].